

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 8 Ιανουαρίου 2014, με την ακόλουθη σύνθεση : Ιωάννης Καραβοκύρης, Πρόεδρος, Νικόλαος Αγγελάρας, Ιωάννης Σαρμάς, Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Σωτηρία Ντούνη, Μιχαήλ Ζυμής, Ευφροσύνη Κραμποβίτη, Γαρυφαλλιά Καλαμπαλίκη και Ευάγγελος Νταής, Αντιπρόεδροι, Μαρία Βλαχάκη (εισηγήτρια), Άννα Λιγωμένου, Γεώργιος Βοΐλης, Γεωργία Μαραγκού, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Ελένη Λυκεσά, Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνα Ζώη, Δημήτριος Πέππας, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Αργυρώ Λεβέντη, Στυλιανός Λεντιδάκης, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκεύη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Μαυρουδή, Βασιλική Σοφianού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Δημήτριος Τσακανίκας και Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Σύμβουλοι (η Αντιπρόεδρος Φλωρεντία Καλδή και οι Σύμβουλοι Χρυσούλα Καραμαδούκη, Κωνσταντίνος Κωστόπουλος και Χριστίνα Ρασσιά απουσίασαν δικαιολογημένα).

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ : Διονύσιος Λασκαράτος.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : Ιωάννα Αντωνογιαννάκη, Γενική Συντονίστρια, που ασκεί και καθήκοντα αναπληρώτριας Επιτρόπου στην Υπηρεσία Επιτρόπου στη Γραμματεία του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Για να δικάσει την από 10.10.2012 αίτηση για αναίρεση της 1560/2012 οριστικής απόφασης του II Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο εκπροσωπείται από τον Υπουργό Οικονομικών, που παραστάθηκε διά του Νομικού Συμβούλου του Κράτους Κωνσταντίνου Κατσούλα,

Κ α τ ά της..., η οποία εμφανίστηκε, χωρίς πληρεξούσιο δικηγόρο, και ζήτησε να εκδικαστεί η υπόθεση που την αφορά.

Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγινε εν μέρει δεκτή η αγωγή της ήδη αναιρεσίβλητης, πολιτικής συνταξιούχου του Δημοσίου, και υποχρεώθηκε το αναιρεσείον Δημόσιο να της καταβάλει, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής, το ποσόν των ευρώ, που αντιστοιχεί σε οικογενειακή παροχή λόγω γάμου για το χρονικό διάστημα από 1.1.1997 έως 31.12.1998.

Με την αίτηση που κρίνεται και για τους λόγους που αναφέρονται σ' αυτή ζητείται η αναίρεση της προαναφερόμενης απόφασης του II Τμήματος.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τον Νομικό Σύμβουλο του Κράτους, για το αναιρεσείον Ελληνικό Δημόσιο που ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση αναίρεσης. Και

Το Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε να γίνει δεκτή η αίτηση αναίρεσης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη με παρόντες τους δικαστές που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υποθέσεως, εκτός από την Αντιπρόεδρο Ευφροσύνη Κραμποβίτη και τους Συμβούλους Άννα Λιγωμένου, Γεώργιο Βοΐλη, Γεωργία Μαραγκού, Ελένη Λυκεσά, Δέσποινα

Καββαδία - Κωνσταντάρα, Γεωργία Τζομάκα, Αγγελική Πανουτσακοπούλου και Δημήτριο Τσακανίκα, καθώς και τη Σύμβουλο Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου που αποχώρησε από τη διάσκεψη, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 1968/1991.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα και

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο,

Αποφάσισε τα εξής :

I. Με την υπό κρίση αίτηση του Ελληνικού Δημοσίου ζητείται η αναίρεση της 1560/2012 αποφάσεως του II Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατά το μέρος που με αυτήν έγινε εν μέρει δεκτή η ευθεία αγωγή της αναιρεσιβλήτου, πολιτικού συνταξιούχου του Δημοσίου, και υποχρεώθηκε το ήδη αναιρεσεϊόν να καταβάλει στην ενάγουσα, ως οικογενειακή παροχή λόγω γάμου για το από 1.1.1997 έως 31.12.1998 χρονικό διάστημα το ποσό των ευρώ (και όχι των ευρώ που ζητούσε να της καταβληθεί με την αγωγή της), νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής στο εναγόμενο. Η υπό κρίση αίτηση, για την οποία δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (άρθρα 61 παρ. 1 και 117 του π.δ/τος 1225/1981), έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα και νομότυπα. Επομένως, είναι τυπικά δεκτή και πρέπει να εξετασθεί ως προς το βάσιμο αυτής, χωρίς να εμποδίζεται η πρόοδος της δίκης από τη δικονομική απουσία της αναιρεσιβλήτης, η οποία εμφανίσθηκε στο ακροατήριο χωρίς δικηγόρο και ζήτησε να εκδικασθεί η υπόθεση που την αφορά (άρθρα 16, 27, 65 και 117 του π.δ/τος 1225/1981).

II. Με την κρινόμενη αίτηση και το μοναδικό λόγο αυτής περί εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 90 του ν. 2362/1995, προβάλλεται ότι έσφαλε το Τμήμα, το οποίο, αφού έκρινε ότι δεν είναι ισχυρά η διάταξη της παρ. 5 του ως άνω άρθρου 90 περί διετούς παραγραφής των απαιτήσεων των συνταξιούχων από καθυστερούμενα επιδόματα, εφάρμοσε, περαιτέρω, τη γενική διάταξη της παρ. 1 του ως άνω άρθρου περί πενταετούς παραγραφής, δεχθέν ότι η αξίωση της ήδη αναιρεσιβλήτου επί της οικογενειακής παροχής λόγω γάμου για το από 1.1.1997 έως 31.12.1998 χρονικό διάστημα δεν έχει υποπέσει στην ως άνω πενταετή παραγραφή.

III. Από τη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του Συντάγματος, με την οποία ορίζεται ότι «οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του Νόμου», συνάγεται δέσμευση του νομοθέτη, ο οποίος δεν δύναται κατά την ρύθμιση ουσιωδώς ομοίων πραγμάτων, σχέσεων ή καταστάσεων που αφορούν περισσότερες κατηγορίες προσώπων, να χειρίζεται τις περιπτώσεις αυτές κατά τρόπο ανόμοιο, εισάγοντας εξαιρέσεις και διακρίσεις, εκτός εάν η διαφορετική ρύθμιση δεν είναι αυθαίρετη, αλλά επιβάλλεται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος, η συνδρομή του οποίου υπόκειται στον έλεγχο των δικαστηρίων (ΑΕΔ 3, 4/2007, 1, 2/2012).

Εξάλλου ο ν. 2362/1995 «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του κράτους και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α 247), ο οποίος άρχισε να ισχύει, κατά το άρθρο 119 αυτού, από 1-1-1996, ορίζει ως προς την παραγραφή των απαιτήσεων κατά του Δημοσίου, επαναλαμβάνοντας, κατ' αρχήν, παρόμοιες

ρυθμίσεις, που περιείχοντο στο ν.δ. 321/1969 «περί Κώδικος Δημοσίου Λογιστικού», στο άρθρο 86 ότι «1. Καμιά χρηματική απαίτηση του Δημοσίου δεν υπόκειται σε παραγραφή πριν να βεβαιωθεί πράγματι προς είσπραξη ως δημόσιο έσοδο στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία ή το αρμόδιο Τελωνείο (βεβαίωση εν στενή εννοία). ... 2. Η χρηματική απαίτηση του Δημοσίου μετά των συμβεβαιουμένων προστίμων παραγράφεται μετά πενταετία από τη λήξη του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο βεβαιώθηκε εν στενή εννοία και κατέστη αυτή ληξιπρόθεσμη. 3. Χρηματική απαίτηση του Δημοσίου που α) απορρέει από σύμβαση... ε) αφορά σε περιοδικές παροχές ... παραγράφεται μετά εικοσαετία από τη λήξη του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο έγινε η εν στενή εννοία βεβαίωση αυτής.» στο άρθρο 90 ότι «1. Οποιαδήποτε απαίτηση κατά του Δημοσίου παραγράφεται μετά πενταετία, εφόσον από άλλη γενική ή ειδική διάταξη δεν ορίζεται βραχύτερος χρόνος παραγραφής αυτής. ... 3. Η απαίτηση οποιουδήποτε των επί σχέσει δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου υπαλλήλων του Δημοσίου, πολιτικών ή στρατιωτικών, κατ' αυτού, που αφορά σε αποδοχές ή άλλες κάθε φύσεως απολαβές αυτών ή αποζημιώσεις, έστω και αν βασίζεται σε παρανομία των οργάνων του Δημοσίου ή στις περί αδικαιολογήτου πλουτισμού διατάξεις, παραγράφεται μετά διετία από της γενέσεώς της. ... 5. Ο χρόνος παραγραφής των απαιτήσεων των συνταξιούχων εν γένει και βοηθηματούχων του Δημοσίου, καθώς και των κληρονόμων αυτών, από καθυστερούμενες συντάξεις, επιδόματα και βοηθήματα είναι δύο ετών, έστω και αν έχουν ενταλθεί εσφαλμένα. ...» και στο άρθρο 91 ότι «Επιφυλασσομένης κάθε άλλης ειδικής διατάξεως του παρόντος, η παραγραφή

οποιασδήποτε απαιτήσεως κατά του Δημοσίου αρχίζει από το τέλος του οικονομικού έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκε και ήταν δυνατή η δικαστική επιδίωξη αυτής. ...».

Με την ως άνω διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 90 του ν. 2362/1995, που έχει κωδικοποιηθεί στο άρθρο 61 παρ. 1 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα (π.δ. 166/2000 και ήδη π.δ. 169/2007), θεσπίζεται ειδική βραχυπρόθεσμη (διετής) παραγραφή για τις έναντι του Δημοσίου αξιώσεις των συνταξιούχων αυτού, που γεννώνται ευθέως εκ του νόμου λόγω αρνήσεως ή καθυστερήσεως των αρμοδίων οργάνων του Κράτους, και εν προκειμένω του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Γ.Λ.Κ.), να καταβάλουν τις εν λόγω συνταξιοδοτικές παροχές, ήτοι συντάξεις, επιδόματα ή βοηθήματα. Η βραχυπρόθεσμη αυτή διετής παραγραφή, ο χρόνος της οποίας είναι μικρότερος από τον χρόνο παραγραφής που προβλέπεται τόσο από την παράγραφο 1 του ιδίου ως άνω άρθρου 90 για άλλες χρηματικές αξιώσεις κατά του Δημοσίου (πενταετία), όσο και από τις παραγράφους 2 (πενταετία) και 3 (εικοσαετία) του άρθρου 86 για τις χρηματικές αξιώσεις του Δημοσίου κατά τρίτων (χρέη προς το Δημόσιο), έχει θεσπισθεί για λόγους γενικότερου δημοσίου συμφέροντος και συγκεκριμένα από την ανάγκη ταχείας εκκαθαρίσεως των αξιώσεων που απορρέουν από περιοδικές (ανά μήνα) παροχές και των αντιστοίχων υποχρεώσεων του Ελληνικού Δημοσίου, η οποία είναι απαραίτητη για την προστασία της περιουσίας και της οικονομικής καταστάσεως αυτού, στην οποία συμβάλλουν οι φορολογούμενοι πολίτες με την καταβολή φόρων. Η ταχεία εκκαθάριση των εκκρεμοτήτων, αναφορικά με τις ως άνω αξιώσεις και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις του Δημοσίου, είναι αναγκαία

αφενός μεν προς αποφυγή ανατροπής, μετά την πάροδο μακρού χρονικού διαστήματος, των οικονομικών δεδομένων, κατά συνεκτίμηση των οποίων το Δημόσιο προβαίνει στον σχεδιασμό της οργάνωσης και του τρόπου λειτουργίας της δημοσίας διοικήσεως, καθώς και στην πρόβλεψη των σχετικών δαπανών κατά την κατάρτιση του κρατικού προϋπολογισμού (βλ. εισηγητική έκθεση του ν. 2362/1995), και αφετέρου προς αποφυγή των δυσμενών επιπτώσεων που επάγεται στην εκτέλεση του προϋπολογισμού η σε βάθος πολλών ετών ικανοποίηση των ανωτέρω αξιώσεων, λόγω του υπερβολικού ύψους των σχετικών απαιτήσεων, που απορρέει από τον μεγάλο αριθμό των σχετικών διαφορών που ανακύπτουν από την άσκηση αγωγών των συνταξιούχων του Ελληνικού Δημοσίου κατ' αυτού. Ο ως άνω στόχος του Κράτους να προγραμματίζει τα έσοδά του και τις δαπάνες του, χωρίς να εμποδίζεται από σημαντικό ύψους ανεξόφλητα χρέη παρελθόντων ετών, δικαιολογεί την θέσπιση ευλόγου χρόνου παραγραφής των σχετικών αξιώσεων. Κατά συνέπεια, η διάταξη του άρθρου 90 παρ. 5 του Ν. 2362/1995, με την οποία θεσπίζεται διετής παραγραφή για τις ρηθείσες αξιώσεις των συνταξιούχων του Δημοσίου, δεν αντίκειται στην από το άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος αρχή της ισότητας. Ομοίως δε έχει αποφανθεί το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, επί παρομοίου περιεχομένου διατάξεων, που αφορούν τις περιοδικές απαιτήσεις των εν ενεργεία υπαλλήλων του δημοσίου ή των ν.π.δ.δ.. Συγκεκριμένα, με την 9/2009 απόφασή του έκρινε σύμφωνη με το Σύνταγμα τη διάταξη του άρθρου 48 παρ. 3 του ν.δ/τος 496/1974, που προβλέπει διετή επίσης παραγραφή για τις αντίστοιχες αξιώσεις των υπαλλήλων κατά των ν.π.δ.δ., οι οποίες οφείλονται

απευθείας από το νόμο, και προσφάτως με την 2/2012 απόφασή του έκρινε συνταγματική τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 91 του ν.δ/τος 321/1969, που επίσης προέβλεπε διετή παραγραφή των αξιώσεων των δημοσίων υπαλλήλων, οι οποίες οφείλονται απευθείας από το νόμο, τέλος δε, με την 1/2012 απόφασή του, έκρινε επίσης συνταγματική τη διάταξη του άρθρου 90 παρ. 3 του ν. 2362/1995, η οποία προβλέπει διετή παραγραφή όλων των απαιτήσεων των δημοσίων υπαλλήλων από αποδοχές, απολαβές και αποζημιώσεις, είτε οφείλονται απευθείας εκ του νόμου είτε βασίζονται σε παρανομία της διοίκησης.

IV. Περαιτέρω, με το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), που κυρώθηκε, όπως και η Σύμβαση, με το ν.δ. 53/1974 και έχει κατά το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος αυξημένη έναντι των κοινών νόμων τυπική ισχύ, κατοχυρώνεται ο σεβασμός της περιουσίας του προσώπου, την οποία μπορεί να στερηθεί μόνο για λόγους δημόσιας ωφέλειας. Στην έννοια της προστατευόμενης περιουσίας περιλαμβάνονται και τα ενοχικής φύσεως περιουσιακά δικαιώματα και ειδικότερα απαιτήσεις που απορρέουν από έννομες σχέσεις δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, είτε αναγνωρισμένες με δικαστική ή διαιτητική απόφαση, είτε απλώς γεννημένες κατά το εθνικό δίκαιο, εφόσον υπάρχει νόμιμη προσδοκία ότι μπορούν να ικανοποιηθούν δικαστικώς. Τέτοιες είναι και οι ήδη γεννημένες απαιτήσεις για συνταξιοδοτικές και για κοινωνικοασφαλιστικές εν γένει παροχές. Περαιτέρω, εναπόκειται στο νομοθέτη να εκτιμήσει τους λόγους δημόσιας ωφέλειας, οι οποίοι μπορούν να δικαιολογήσουν επέμβαση σε περιουσιακής φύσης αγαθό, κατόπιν στάθμισης

παραμέτρων πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής φύσης, αρκεί η εκτίμηση αυτή να μην στερείται προδήλως λογικής βάσης (ΕΔΔΑ απόφαση της 7.5.2013 Κουφάκη και ΑΔΕΔΥ κατά Ελλάδος, αρ. 57665 και 57657/2012, σκ. 31 και 39). Σε κάθε όμως περίπτωση επέμβασης στην περιουσία, πρέπει να τηρείται δίκαιη ισορροπία μεταξύ του γενικού συμφέροντος και της απαίτησης σεβασμού της περιουσίας των προσώπων, ενώ απαιτείται να πληρούνται και οι όροι της αρχής της αναλογικότητας (βλ. ΕΔΔΑ Αποστολάκης κατά Ελλάδας, σκ. 37). Εξάλλου, υπό την έννοια του άρθρου 14 της ΕΣΔΑ, που εφαρμόζεται και στην παρούσα περίπτωση, αφού οι αξιώσεις της αναιρεσίβλητης εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου και του δικαιώματος στην προστασία της περιουσίας που αυτό καθιερώνει (ΕΔΔΑ, απόφαση της 3.10.2013 Γιαβή κατά Ελλάδας, αρ. 25816/09, σκ. 40), τα συμβαλλόμενα στη Σύμβαση κράτη απολαμβάνουν μια ορισμένη διακριτική ευχέρεια, προκειμένου να καθορίσουν εάν και σε ποιο βαθμό διαφορές μεταξύ αναλόγων, ως προς άλλα σημεία, καταστάσεων, δικαιολογούν μια διαφορετική μεταχείριση από τον εθνικό νομοθέτη. Καθίσταται δε ανεπίτρεπτη, κατά την έννοια του άρθρου 14, μια τέτοια νομοθετική διάκριση εάν «στερείται αντικειμενικής και λογικής αιτιολογίας», αν δηλαδή δεν επιδιώκει νόμιμο σκοπό ή αν δεν υπάρχει εύλογη σχέση αναλογίας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του επιδιωκόμενου σκοπού (ΕΔΔΑ απόφαση της 9.7.2006, Ζεϊμπέκ κατά Ελλάδας, αρ. 46368/06, σκ. 46, και απόφαση Γιαβή κατά Ελλάδας, σκ.38).

Εν προκειμένω, σύμφωνα με την κρατήσασα στο Δικαστήριο άποψη, η προεκτεθείσα διάταξη του άρθρου 90 παρ. 5 του ν. 2362/1995 εισάγει

περιορισμό στην περιουσία των συνταξιούχων του δημοσίου, ο οποίος, όμως, όπως εκτέθηκε στην προηγούμενη σκέψη III, αποβλέπει στην ανάγκη ταχείας εκκαθάρισης των απαιτήσεων που ανακύπτουν από μηνιαίες συνταξιοδοτικές παροχές, καθόσον αυτή είναι απαραίτητη για την προστασία της οικονομικής κατάστασης και της περιουσίας του δημοσίου, στην οποία συμβάλλουν οι πολίτες με την καταβολή φόρων, και στην ορθή άσκηση της δημόσιας αποστολής του κράτους (πρβλ. ΑΕΔ 25/2012, 2, 1/2012, 9/2009). Ειδικότερα, ενόψει των δημοσιονομικών συνθηκών που επικρατούν στη χώρα, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη του δημοσίου να αποφύγει την ανατροπή των οικονομικών δεδομένων, με βάση τα οποία ρυθμίζει τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, τις δαπάνες, την κατάρτιση και την ορθή εφαρμογή του προϋπολογισμού, χωρίς να παρεμποδίζεται από ανεξόφλητα χρέη, ώστε να είναι σε θέση να προβλέψει, με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια, τις επιπτώσεις τέτοιων αξιώσεων στον προϋπολογισμό του, ενόψει και του μεγάλου ύψους των αξιώσεων που έχουν συσσωρευτεί και οι οποίες ασκούνται από μεγάλο αριθμό συνταξιούχων κατά του δημοσίου (πρβλ. ΕΔΔΑ Γιαβή κατά Ελλάδας, σκ. 48). Η διαφύλαξη δε της οικονομικής ευρωστίας του κράτους, μέσω της διασφάλισης της δημοσιονομικής ισορροπίας του, διαφέρει από το απλό ταμειακό συμφέρον του και συνιστά λόγο δημόσιας ωφέλειας που δικαιολογεί τον περιορισμό στην περιουσία των συνταξιούχων του δημοσίου, τον οποίο επιφέρει η επίμαχη ρύθμιση (πρβλ. Ολομ. Ελ.Συν. 2341, 2333, 2311/2013 επί του ποσοστού του τόκου υπερημερίας για τις οφειλές του Δημοσίου, όπου και μειοψηφία), καθόσον με αυτήν δεν εξυπηρετείται το στενώς εννοούμενο ταμειακό συμφέρον

του δημοσίου, αλλά το ευρύτερο δημοσιονομικό συμφέρον αυτού σε συνδυασμό με την αποτελεσματική διαχείριση των δημοσίων εσόδων και την συνέχεια της δημόσιας υπηρεσίας (ΕΔΔΑ Γιαβή κατά Ελλάδας, σκ. 48, Κουφάκη και ΑΔΕΔΥ κατά Ελλάδας, σκ. 38 και 39). Συνεπεία τούτων, κατά τη γνώμη που εκράτησε στο Δικαστήριο, τηρήθηκε, εν προκειμένω, η απαιτούμενη από τις διατάξεις του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ δίκαιη ισορροπία μεταξύ του γενικού συμφέροντος και της απαίτησης σεβασμού της περιουσίας των συνταξιούχων, ενώ, εξ άλλου, η επέμβαση στο συγκεκριμένο δικαίωμά ήταν πρόσφορη για την επίτευξη των προαναφερθέντων σκοπών δημοσίου συμφέροντος και δεν υπερέβη το μέτρο που απαιτείτο για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού, μη ανακύπτουσα ως εκ τούτου παραβίασης του άρθρου 14 της ΕΣΔΑ. Επομένως, η επίμαχη διάταξη, κατά την πλειοψηφήσασα γνώμη, δεν αντίκειται στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ ούτε στο άρθρο 14 της Σύμβασης αυτής (πρβ. Ολομ. Ελ.Συν. 2348, 2341, 2333 και 2311/2013). Ούτε, τέλος, αντίκειται στις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ, με τις οποίες εξασφαλίζεται το δικαίωμα της παροχής έννομης προστασίας και οι εγγυήσεις για δίκαιη δίκη (βλ. και άρθρα 20 παρ. 1 του Σ., 2 και 14 του Διεθνούς Συμφώνου για ατομικά και πολιτικά δικαιώματα), καθόσον, ενόψει του οριζόμενου με αυτήν διετούς χρόνου παραγραφής, δεν περιορίζεται υπερβολικά η δυνατότητα των συνταξιούχων του δημοσίου να διεκδικήσουν δικαστικά τις συντάξεις, τα βοηθήματα και τα επιδόματα που τους οφείλει η διοίκηση (ΕΔΔΑ Γιαβή κατά Ελλάδας, σκ. 51), πέραν του ότι οι ως άνω διατάξεις δεν εμποδίζουν τον κοινό νομοθέτη να θεσπίζει ειδικές ρυθμίσεις

ουσιαστικού δικαίου υπέρ του δημοσίου, όταν μάλιστα αυτές επιβάλλονται, κατά τα προεκτεθέντα στην παρ. ΙΙΙ της παρούσης, από λόγους γενικότερου δημοσίου συμφέροντος, αφού με τις ρυθμίσεις αυτές δεν παρέχεται στο δημόσιο δικονομικό προνόμιο σε σχέση με τους ιδιώτες αντιδίκους του, αλλά ανεκτό -κατά τα προεκτεθέντα- ουσιαστικό προνόμιο αυτού (πρβλ. για το ποσοστό του τόκου υπερημερίας Ολομ. Ελ.Συν. 2311/2013, 3026/2012).

Υ. Κατά τη γνώμη, όμως, εννέα (9) μελών του Δικαστηρίου, που μειοψήφησαν, ήτοι του Αντιπροέδρου Ευάγγελου Νταή και των Συμβούλων Μαρίας Βλαχάκη, Ευαγγελίας - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Αγγελικής Μυλωνά, Αργυρώς Λεβέντη, Θεολογίας Γναρδέλλη, Βιργινίας Σκεύη, Αγγελικής Μαυρουδή και Δέσποινας Τζούμα, με τη διάταξη αυτή περιορίζεται το δικαίωμα της κατηγορίας αυτής προσώπων να διεκδικήσουν αναδρομικά ποσά από καθυστερούμενες συντάξεις, επιδόματα ή βοηθήματα, χωρίς τούτο να δικαιολογείται από λόγους δημοσίου συμφέροντος ή δημοσίας ωφέλειας. Ακόμη δε και αν γινόταν δεκτό ότι η διαφύλαξη της δημοσιονομικής ισορροπίας και της περιουσίας του κράτους σε περιόδους δημοσιονομικών κρίσεων υπερβαίνει το ταμειακό απλώς συμφέρον του δημοσίου και ανάγεται σε λόγους δημοσίου ή γενικότερου συμφέροντος, πάντως δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η επίμαχη ρύθμιση είναι αναγκαία και ικανή για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού δημοσίας ωφέλειας, καθόσον, παρά το γεγονός ότι εφαρμόζεται από μακρού, σε συνδυασμό με άλλα τέτοιου περιεχομένου μέτρα, δεν κατέστη δυνατόν να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα δημοσιονομικά προβλήματα της χώρας, τα οποία, αντιθέτως, οξύνθηκαν τα τελευταία έτη (πρβλ. μειοψ. στις Ολομ. Ελ.Συν.

2311, 2341/2013) . Συνεπώς, η ως άνω διάταξη αφενός μεν αντίκειται στο άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος, αφού εισάγει άνιση (δυσμενέστερη) μεταχείριση της κατηγορίας αυτής δικαιούχων και αξιώσεων τόσο έναντι αυτού τούτου του δημοσίου, οι αξιώσεις του οποίου κατά το άρθρο 86 παρ. 2 και 3 του ν. 2362/1995 υπόκεινται σε πενταετή ή και σε εικοσαετή, κατά περίπτωση (βλ. παρ. 3 του ως άνω άρθρου), παραγραφή, όσο και έναντι άλλων κατηγοριών δικαιούχων και αξιώσεων κατά του δημοσίου, στις οποίες έχει εφαρμογή η γενική πενταετής παραγραφή που προβλέπεται στο άρθρο 90 παρ. 1 του ίδιου νόμου, αφετέρου δε αντίκειται στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, αφού περιορίζει τις σχετικές περιουσιακής φύσης αξιώσεις της κατηγορίας αυτής προσώπων, των συνταξιούχων δηλαδή του Δημοσίου, για την αναδρομική διεκδίκηση συντάξεων, επιδομάτων και βοηθημάτων, χωρίς να συντρέχουν λόγοι δημοσίου ή γενικού συμφέροντος δυνάμενοι να δικαιολογήσουν τη θέσπιση εξαίρεσης από το γενικότερο κανόνα της μακροπρόθεσμης παραγραφής για ορισμένη μόνο κατηγορία απαιτήσεων κατά του δημοσίου. Παρά δε το γεγονός ότι η ως άνω διάταξη είναι ουσιαστικού και όχι δικονομικού περιεχομένου, η καθιέρωση με αυτήν της βραχυπρόθεσμης παραγραφής για τις αξιώσεις των συνταξιούχων του δημοσίου έχει άμεση δυσμενή επίπτωση στην εκ μέρους τους δυνατότητα δικαστικής διεκδίκησης των αξιώσεών τους και οδηγεί έμμεσα σε ανεπίτρεπτη παραβίαση της καθιερούμενης από τα άρθρα 20 παρ. 1 και 4 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 και 14 της ΕΣΔΑ δικονομικής ισότητας μεταξύ των διαδίκων, εν προκειμένω δηλαδή του δημοσίου και των συνταξιούχων αυτού. Συνεπώς, η ως άνω διάταξη

του άρθρου 90 παρ. 5 του ν. 2362/1995 είναι ανίσχυρη και μη εφαρμοστέα, πρέπει δε να τύχει εφαρμογής και για τις αξιώσεις αυτές η γενική πενταετής παραγραφή που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 90 του ν. 2362/1995 (Ολομ. Ελ. Συν. 2442/2008, όπου και μειοψηφία, 148, 416/2010, 1575/2011, Ειδ. Δικαστ. 1/2005), όπως ορθά δέχθηκε το Τμήμα με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφασή του. Η γνώμη, όμως, αυτή δεν εκράτησε.

VI. Στην ένδικη υπόθεση, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση του II Τμήματος, αφού εκτιμήθηκε ως ευθεία αγωγή το από ένδικο βοήθημα της ήδη αναιρεσίβλητης, πολιτικής συνταξιούχου του δημοσίου, με το οποίο ζητούσε να της καταβληθεί νομιμοτόκως το ποσό των ευρώ, ως οικογενειακή παροχή λόγω γάμου, την οποία δεν είχε λάβει για το χρονικό διάστημα από 1.1.1997 έως 31.12.1998, και, αφού κρίθηκε ότι η αξίωσή της -ενόψει του χρόνου κατάθεσης της αγωγής και του χρόνου υποβολής σχετικής αίτησης στο Γ.Λ.Κ. (στις)- δεν είχε υποπέσει στην πενταετή παραγραφή του άρθρου 90 παρ. 1 του ν. 2362/1995, έγινε εν μέρει δεκτή η αγωγή και υποχρεώθηκε το ήδη αναιρεσεϊόν δημόσιο να της καταβάλει, το ποσό των ευρώ, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής. Αυτά δεχθέν το Τμήμα με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφασή του εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε τις περί παραγραφής διατάξεις του άρθρου 90 του ν. 2362/1995, καθόσον έπρεπε να κάνει δεκτό ότι η διάταξη του άρθρου 90 παρ. 5 του ως άνω νόμου, που έχει κωδικοποιηθεί στο άρθρο 61 παρ. 1 του συνταξιοδοτικού κώδικα (π.δ. 169/2007), με την οποία θεσπίζεται διετής παραγραφή για τις κατά του δημοσίου αξιώσεις των συνταξιούχων αυτού, δεν αντίκειται σε συνταγματικές ή άλλες υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις κατά τα

δεκτά γενόμενα στις σκέψεις ΙΙΙ και ΙV της παρούσας, και ως εκ τούτου είναι ισχυρή και εφαρμοστέα.

Αντίθετα κατά τη μειοψηφούσα γνώμη, ορθά το δικάσαν Τμήμα έκρινε, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφασή του, ότι δεν είναι εφαρμοστέα η διάταξη του άρθρου 90 παρ. 5 του ν. 2362/1995, αλλά η διάταξη της παρ. 1 του ιδίου άρθρου περί πενταετούς παραγραφής, δεχθέν, περαιτέρω, ότι η αξίωση της ενάγουσας δεν είχε υποπέσει σε παραγραφή. Πλην όμως η γνώμη αυτή δεν εκράτησε.

VII. Κατόπιν τούτων, σύμφωνα με τα κατά πλειοψηφία γενόμενα δεκτά, πρέπει, κατ' αποδοχή του προβαλλομένου λόγου αναιρέσεως, να γίνει δεκτή η υπό κρίση αίτηση και να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση.

VIII. Μετά την αναίρεση της απόφασης αυτής για εσφαλμένη εφαρμογή των διατάξεων περί παραγραφής, η υπόθεση, που δεν χρειάζεται διερεύνηση κατά το πραγματικό αυτής μέρος, πρέπει να διακρατηθεί και να δικασθεί περαιτέρω στην ουσία από την Ολομέλεια η ένδικη αγωγή της (άρθρα 87 παρ. 4 ν. 4129/2013 και 116 π.δ/τος 1225/1981).

IX. Δεδομένου δε του χρόνου υποβολής της αίτησης προς το Γ.Λ.Κ. για την καταβολή της οικογενειακής παροχής λόγω γάμου, για το από 1.1.1997 έως 31.12.1998 χρονικό διάστημα, στις .../2001 και του χρόνου καταθέσεως της οικείας αγωγής στις 2005, η αξίωση αυτής για καταβολή οικογενειακής παροχής κατά το ως άνω χρονικό διάστημα έχει υποπέσει στη διετή παραγραφή της διατάξεως της παρ. 5 του άρθρου 90 του ν. 2362/1995 (61 παρ. 1 Συντ. Κ.), η

οποία κατά την κρατήσασα γνώμη είναι ισχυρά, και ως εκ τούτου η αγωγή αυτής πρέπει να απορριφθεί.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την κρινόμενη αίτηση αναιρέσεως του Ελληνικού Δημοσίου κατά της 1560/2012 αποφάσεως του II Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Αναιρεί αυτήν.

Διακρατεί την υπόθεση και δικάζει την από.2005 αγωγή της κατά του Ελληνικού Δημοσίου.

Απορρίπτει αυτήν.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα στις 23 Ιουνίου 2014.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΒΟΚΥΡΗΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΒΛΑΧΑΚΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΜΑΡΘΑ ΔΗΜΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 17 Δεκεμβρίου 2014.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΓΓΕΛΑΡΑΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ